

Handl lokalt – det er nationalt: Kan landbruget opnå lige vilkår

Peder Andersen
Institut for Fødevarer- og Ressourceøkonomi
Københavns Universitet

Torsdag den 21. november 2013
*Tak for inspiration og genbrug af materiale
fra IFRO kollegaer og professor Phillipp J.H. Schröder, AU*

Er det fornuftigt?

Hvor mange af jer vil gerne, at regeringen igangsætter og betaler for en stor kampagne under overskriften:

Handl lokalt – det er nationalt

Støtter forslaget

Støtter ikke forslaget

Er det fornuftigt?

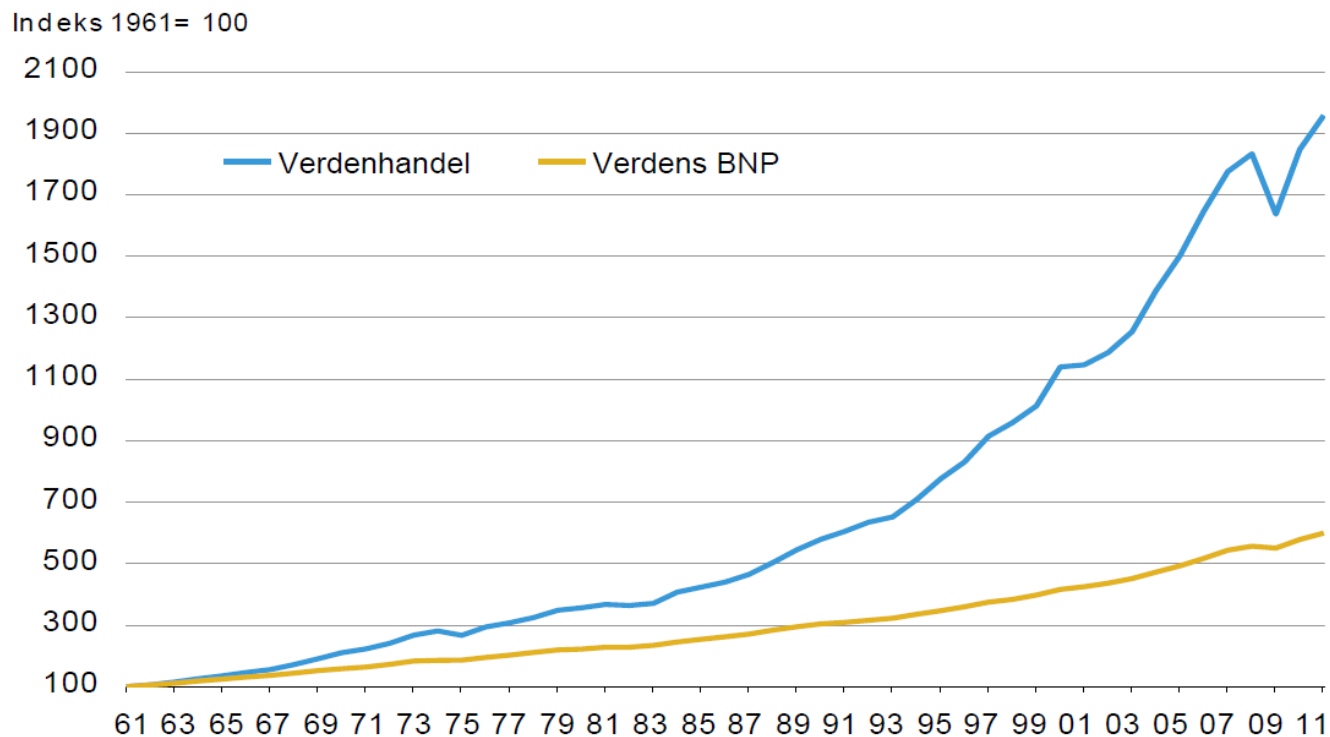
Hvor mange af jer vil gerne, at EU arbejder for, at landbruget beskyttes mod import fra Nordamerika og Sydamerika?

Støtter forslaget

Støtter ikke forslaget

Globaliseringen – væksten og mulighederne er "derude"

Trusler mod dansk landbrug

Begrænsninger i udnyttelsen af globaliseringen

- handelshindringer
- beskyttende tilskudsordninger
- folkelige/politiske **Handl lokalt – det er nationalt** initiativer

Manglende tilpasningsevne

- forhold der hæmmer strukturtilpasninger

Selektive danske indgreb, der ikke modsvares af lempelser

- rammevilkår, der "samlet set" udvikler sig til ugunst for dansk landbrug
- en række forhold i det danske samfund er "støttende"

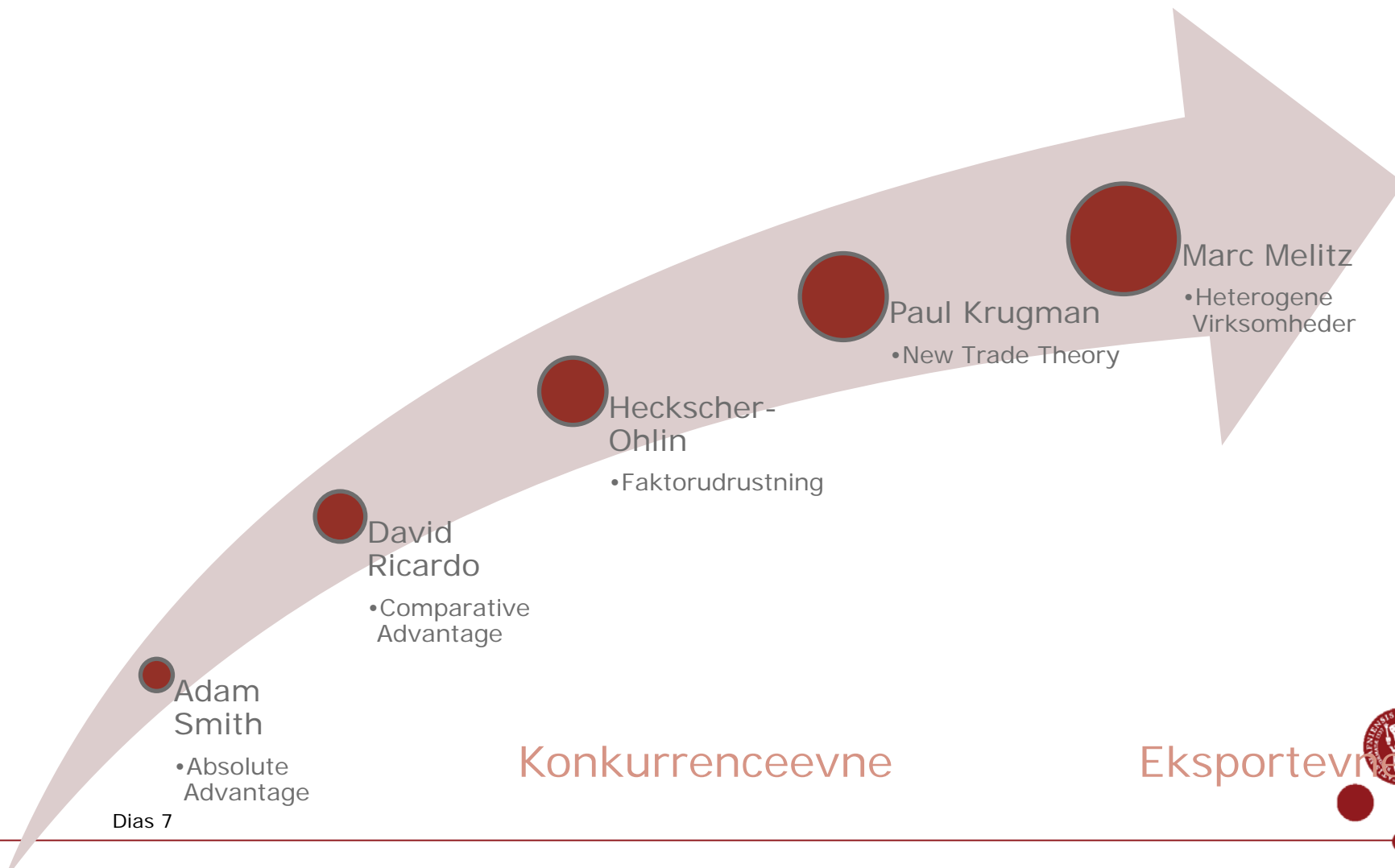
Lidt fra teoribøgerne om årsager til og fordele ved handel

- Adam Smith – Absolute fordele
- David Ricardo – Komparative fordele
- Heckscher-Ohlin – Faktorudrustning
- Paul Krugman – Intra-Industri-handel
- Marc Melitz – Virksomhedsheterogenitet

Lille åben økonomi som den danske har potentielle store gevinster ved handel, og samlet set er begrænsninger i handel til skade for Danmark, men kan være til fordel for de "beskyttede"

Teorier: International Økonomi

Eksportbarrierer kan ramme hårdt - told

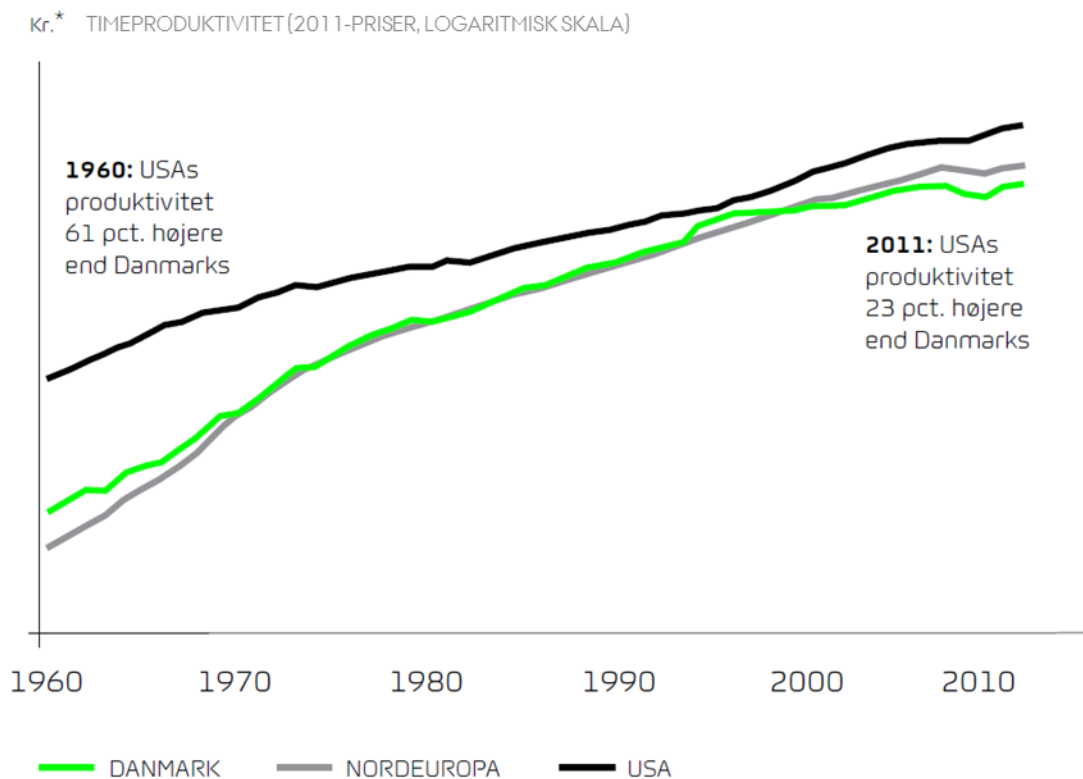

Ikke toldmæssige barrierer kan være alvorlige

- Viden om udenlandske markeder
- Belastende administrative formaliteter
- Tilpasning af organisationen
- Tekniske regler
- ...

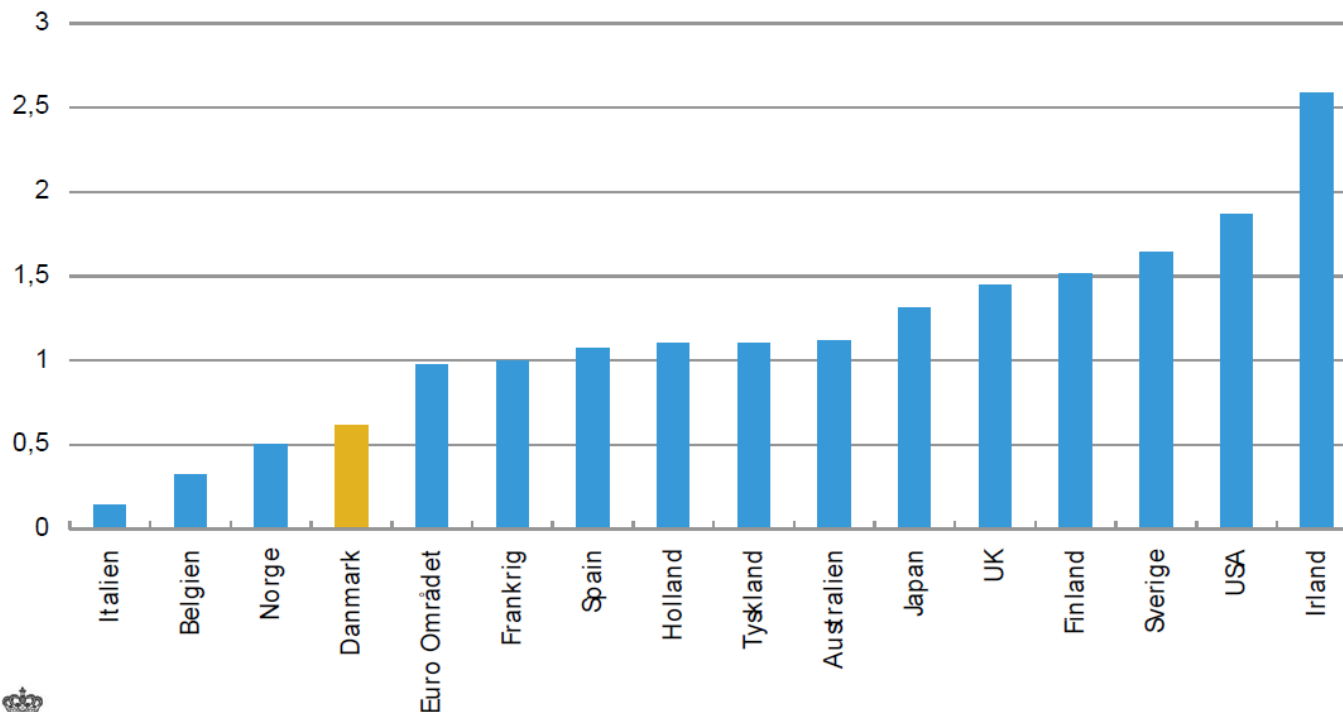

Produktivitetsudvikling er vigtig

Udvikling i timeproduktivitet – vigtig for konkurrenceevne

Gennemsnitlig årlig vækst, pct.

Vigtige punkter – også for dansk landbrug

Væksten er ikke herhjemme, den er i udlandet, og den flytter sig længere væk over tiden

Globalisering gør det muligt for Danmark at bytte sig til varer/services

Dansk konkurrenceevne har det ikke godt

Globalisering og samhandel er en "win-win" for alle parter

Fremtidig produktion i Danmark vil med sikkerhed være anderledes end i dag: Mere international, mere servicehandel og mere Asien

En afgørende faktor for dansk internationalisering er den underliggende eksportevne

Forskningsbaserede micro-data har synliggjort eksportevnens ingredienser, bl.a. produktivitet, F&U, omkostningshåndtering

For at sikre Danmarks fortsatte opkobling til omverdenen kræves der vedvarende fornyelser af positionen på værdikæden og produktivitet

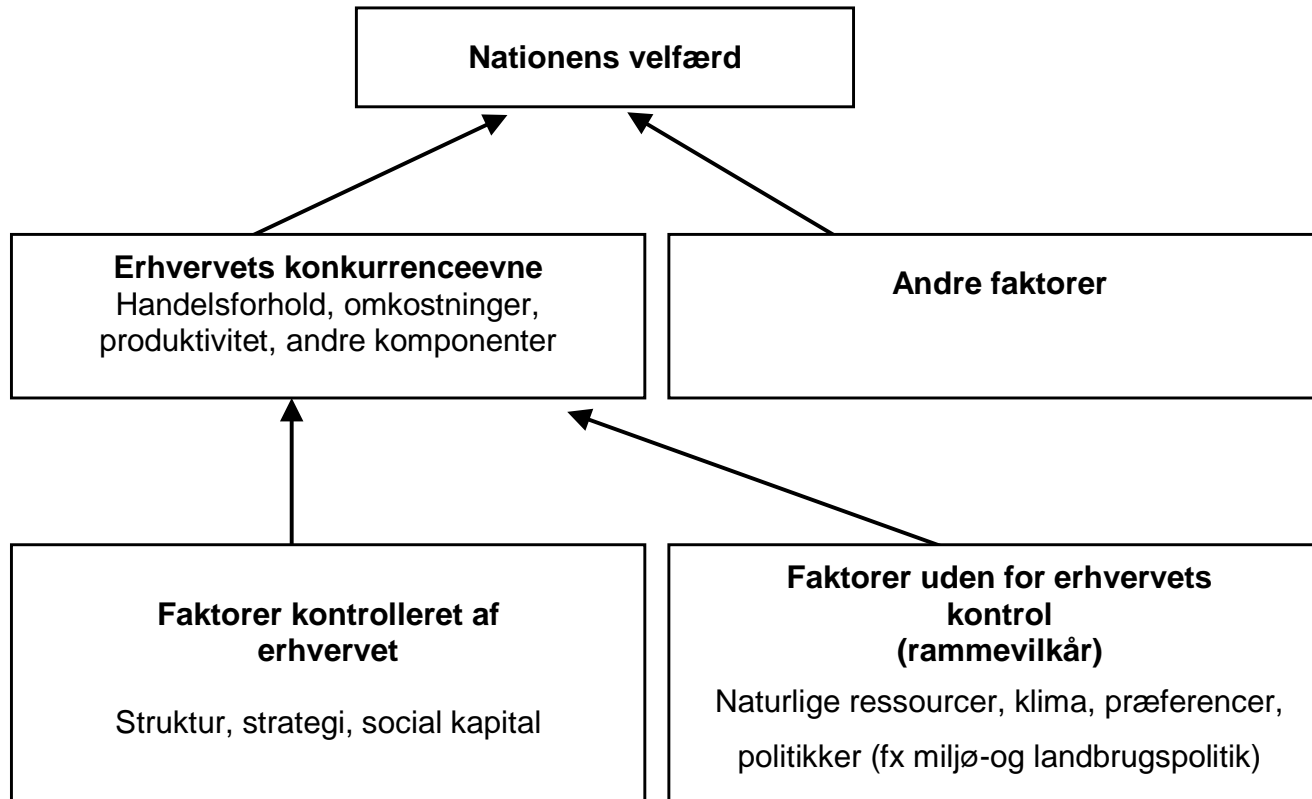
Dansk velstand er betinget af Danmarks evne til at være globaliseret

Punkterne er opstillet af professor Phillipp J.H. Schröder, AU

Overordnet modelramme om konkurrenceevne

Figur 1. Determinanter og effekter af konkurrenceevne

Nogle aktuelle "sorte pletter"

- **Gældskrisen:** Større gæld bl.a. pga. køb af jord til alt for høje priser, lån i fremmed valuta, der har vist sig at være en dårlig forretning, og flere har foretaget dårlige investeringer uden for landbruget i fx energi-virksomheder.
- **Kreditklemmen:** Vanskeligt at låne. Bankernes problemer skyldes en række forhold ud over forholdene i landbruget.
- **Produktivitet:** Dansk landbrug har problemer med produktiviteten. Dette presser indtjeningen og konkurrenceevnen.

En række punkter at notere sig

- Verden har ændret sig på en række punkter mht. handel, vækstmarkeder etc.
- De finansielle markeder er liberaliserede og integrerede. EU's landbrugs- og handelspolitik er ændret. Pris- og markedspolitikken er reformeret, og tolden er sænket, hvilket blandt andet kan større prisfluktuationer.
- Afsætningsmulighederne ændrer sig. Det, der før var lavvækstmarkeder, er nu højvækstmarkeder og omvendt.
- Det hele kræver løbende fokus uddannelse, forskning og udvikling, strukturtilpasninger og forøget tilpasningsevne.

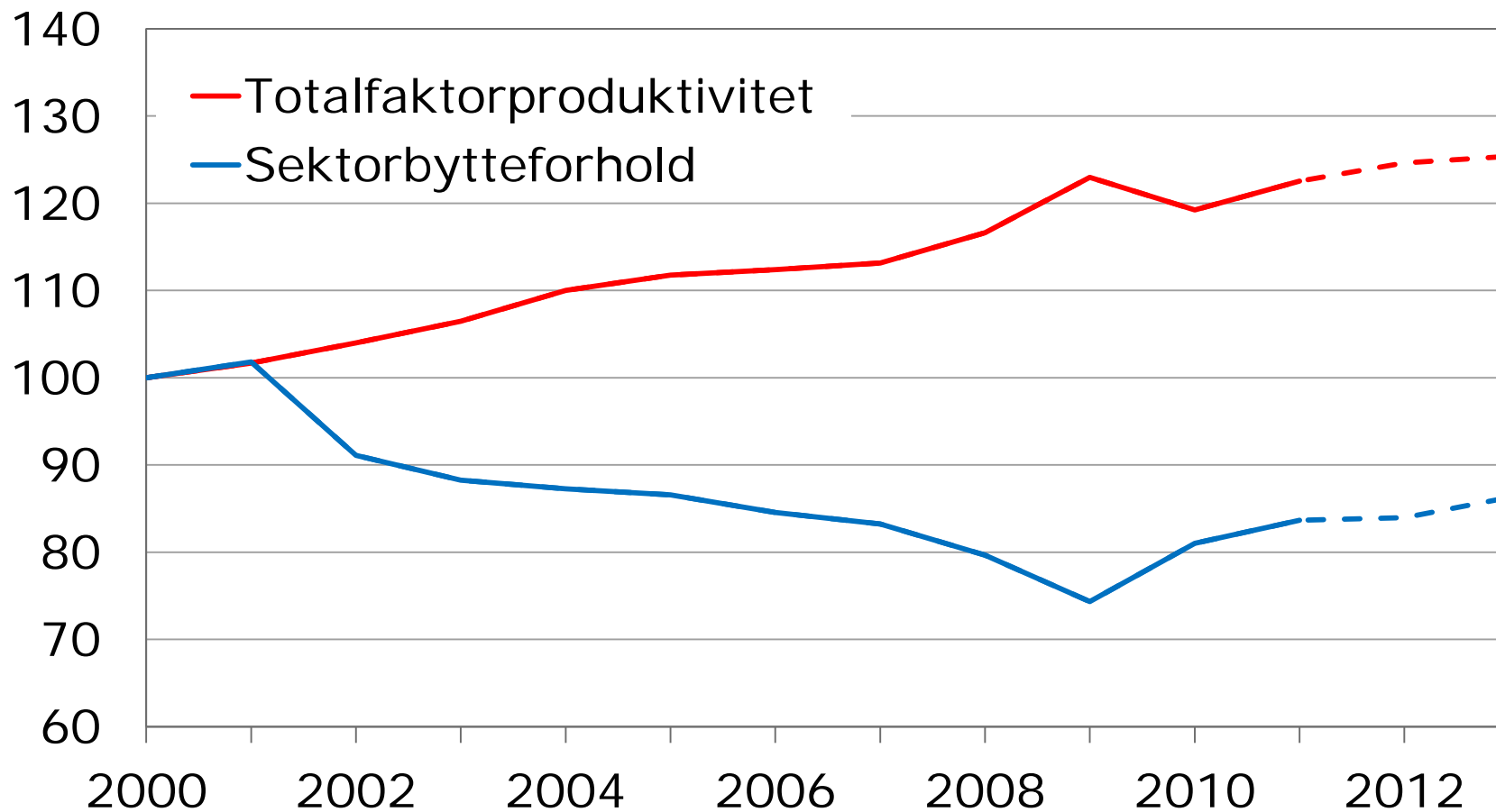
Landbrugets økonomi og udvikling er afhængig af tre forhold:

Bytteforhold og produktivitet

Indeks 2000 = 100

Landbruget er afhængigt af produktivetsstigninger

Ændringer i produktivitet over tid skyldes:

- Teknologiske ændringer
- Udnyttelse af de størrelsesøkonomiske fordele
- Ændringer i teknisk effektivitet
- Driftsledereffekten.

International benchmarking af dansk landbrugs økonomiske efficiens og rammevilkår (rammevilkårsanalyse - 2012)

- Danske malkekvægs-, svine- og plantebedrifter er sammenlignet med tilsvarende bedrifter i andre lande gennem sammenlignelige data.
- Overordnet er danske bedrifter relativt belastede af høje løn- og kapitalomkostninger. Lønomkostninger og kapitalomkostninger kan forklare noget, men ikke det hele.
- Dette bekræftes af sammenligninger mellem danske og tilsvarende konkrete udenlandske bedrifter. De danske bedrifters økonomiske økonomi kan forbedres, hvis de danske bedrifter bliver udsat for de samme rammevilkår, som de bedrifter, de sammenlignes med.
- Flere mulige forklaringer, men det kan ikke afvises, at reguleringsomkostningerne i Danmark er højere end i andre lande.

Konkrete eksempler på områder med højere reguleringsomkostninger (I)

Malkekvægsbedrifter (Holland relativt til DK)

- Kvælstofregulering: Tilladt at bruge mere husdyrgødning og lempelige krav til efterafgrøder.
- Energiafgifter: Degressive afgifter.
- Veterinæromkostninger: Mindre krav til dyrlægekontrol og medicinforbrug.

Svinebedrifter (Tyskland relativt til DK)

- Kvælstofregulering: Krav om lavere udnyttelse, færre efterafgrøder og lempeligere harmonikrav.
- Momsordning: Særregler, der gavner svineproduktionen.
- Tilskud til solcelleenergi: Der gives tillæg til etablering af solcelleanlæg, der mindsker bygningsomkostningerne.

Eksempler på områder med højere reguleringsomkostninger (II)

Plantebedrifter (England relativt til DK)

- Højere kvælstofnormer og differentieret implementering.
- Ingen krav om efterafgrøder.
- Lempelige regler for husdyrgødning.
- Flere kemiske midler til rådighed.
- Ingen værdiafgift på plantebeskyttelsesmidler.

Afvejninger: Regulering og konkurrenceevne

- Samfundets vurdering af miljøforhold. Uden regulering for meget forurening. Hvor meget og hvordan der gribes ind er vigtigt for samfundet og påvirker dem, der reguleres.
- Vigtigt at reguleringen på den ene side implementeres på en måde, så produktionen kan nå at blive tilpasset ved f.eks. ny teknologi og at omkostningerne afvejes med de samfundsmæssige fordele.
- Miljø og klima vil forblive på dagsordenen i de kommende år – derfor vigtigt med særlig fokus på at gennemføre reguleringerne "på en intelligent måde".

Nogle vigtige pointer at indlejre

Beskyttelse er en langsigtet taber-taber sag

Vigtigt at opdele diskussionen i "hvad erhvervet selv kan kontrollere" og "hvad der er uden for erhvervets egen kontrol" (rammevilkår)

Vigtigt at se rammevilkår som en samlet pakke
- Eks: Gode forsknings- og udviklingsordninger over for stramme miljøkrav

Læs mere på www.ifro.ku.dk